

Šta su tačno...

Templari

PETER DINCELBAHER

Preveo s nemačkog
Milutin Stanisavac

■ Laguna ■

Naslov originala

Peter Dinzelbacher

DIE TEMPLER

Wissen, was stimmt

Copyright © Verlag Herder GmbH, Freiburg im
Breisgau 2010

Translation copyright © 2012 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

SADRŽAJ

1. Osnivanje templarskog reda 9

Krije li se iza imena templara neka tajna? 9

Nastanak „novog viteštva“

Postaje li se templar iz pobožnosti? 15

Zašto se pristupalo redu

**Jesu li templari imali
nadjudsku snagu i hrabrost?. 18**

Propagiranje reda kod Svetog Bernara iz Klervoa

Postoje li tajna pravila reda? 23

Statut reda

**Da li je templarski red
bio homoerotski muški savez? 28**

Zašto su templari u paru jahali jednog konja

2. Krstaški ratovi – vreme procvata templara . 31

**Jesu li templari bili nepobedivi
na bojnopolju? 31**

Viteški red i krstaški ratovi

Da li je red vladao svugde? 35

Širenje templara

Jesu li templari bili redovnici sa mačem?	39
Vojna oprema	
Jesu li templari u krstaškim ratovima bili u prvim redovima?	44
Braća redovnici na bojnopolju	
Jesu li templari bili prvi bankari?	51
Novčani poslovi templara	
Jesu li templarske tvrđave ličile jedna na drugu?	56
Templarski utvrđeni gradovi	
Jesu li sve templarske crkve okrugle?	59
Templarske bogomolje	
3. Uništenje templarskog reda.	63
Jesu li templari pali kao žrtve zavere?	63
O kraju vitezova redovnika odlučio je Filip Lepi	
Jesu li templari služili crne mise?	69
Prigovori protiv templara	
Jesu li priznanja templara prisilno iznuđena?	74
Inkvizicija i templarski red	
Da li je templarski red uništio papa?	80
Papa Klement V – zaštitnik ili uništitelj reda?	
Jesu li zaista svi templari pobijeni?	84
Šta je bilo sa preživelim templarskim vitezovima	

4. Mit o templarima:	
đavo, demoni i tajno blago	87
Jesu li templari bili jeretici i bogohulnici?	87
Kako je nastalo predanje o templarskom jeretičkom savezu?	
Jesu li templari bili čuvari Svetog grala?	92
Templarsko blago	
Novi templari, dobri templari,	
sunčevi templari – postoji li red i dalje?	95
Fiktivni kontinuitet i eksperimentalna ponovna osnivanja	
<i>Fukoovo klatno – fikcija ili istina?</i>	103
Templarska romantika i templarski romani	
Dodatak	113
Hronologija	113
Gde se nalaze autentični izvori za istoriju templara.	121
Odabrana literatura	123
Podaci o ilustracijama	125

1. Osnivanje templarskog reda

Krije li se iza imena templara neka tajna?

Nastanak „novog viteštva“

Vitezovi Solomonovog hrama, hramovnici, templari. Čini se da već samo ime krije tajnu. Koje sve asocijacije ono ne izaziva? Asocijacije na Sionski breg, srce jevrejske religije, gde je nekad bio Jehovin hram, ogromno zdanje na brojnim terasama, ali i na hramove antičkih religija, germanske dvorske hramove, slovenske hramske svetkovine. Izgleda da je trenutak koji je pogodovao nastanku mitova bila upravo opčinjenost samim pojmom.

Naravno, nije bilo u pitanju samo ime, koje je sebi godinu pre 1120. nadenula grupica francuskih vitezova plemićkog porekla, kada je odlučila da se organizuje kao odred za zaštitu hrišćanskih hodočasnika u Svetu zemlju. Nazivali su se čak „Siromašnim vitezovima

Hristovog groba“, a još u 13. veku i „Hristovom milicijom“. Boduen II, tadašnji kralj Jerusalima (koji je posle krstaških osvajanja 1099. bio hrišćansko kraljevstvo), novoj zajednici je stavio na raspolaganje jednu zgradu koja se nalazila u krugu starojevrejskog hrama. Da im je, na primer, ponudio kuće u blizini neke od brojnih kula na gradskim zidinama, onda bi gospoda bila poznata kao vitezovi Irodovog hrama ili vitezovi od Male kapije, što ne bi ništa promenilo u njihovoj istoriji, ali bi svakako promenilo nešto u istoriji njihove recepcije – pogotovo u pogledu mita o templarima. Jednostavno, kao uporište za legende trebalo je da se pokaže kako se u srednjem veku o redu kao celini, ili o njegovim povremenim sedištima, uvek skraćeno govorilo kao o „hramu“, naravno bez ikakve aluzije da se radilo o jednom nehrišćanskom hramu.

Poznati nemački pisac iz ranog 13. veka Wolfram fon Ešenbah počinje da manipuliše mitom o nazivu tako što u svom romanu o Parsifalu čuvaru grala označava kao „templare“. Na ovoj osnovi razvijane su mnoge hipoteze, ali niko nije sa izvesnošću odgovorio na pitanje zašto je pesnik konstruisao upravo ovu sponu u kojoj se odstupa od starijih francuskih romana o gralu.

Šta je bio cilj prvih templara, plemenitog Iga de Pejena i njegovih prijatelja kada su doneli odluku da se više na vraćaju viteškom životu u rodnoj Francuskoj? Cilj je bio da, živeći u siromaštvu i neporočnosti, okaju grehe upravo tamo gde je živeo osnivač religije, kako bi posle smrti izbegli pakao. Ko nije svestan da je dogma o večnoj kazni u podzemnom svetu bila jedan od najmoćnijih „kulturnih instrumenata“ te epohe taj ne razume srednji vek. Jer skoro niko nije sumnjao u strahote tog mesta u središtu zemlje, koje je bilo sasvim stvarno – što konačno dokazuju vulkani, bregovi koji bljuju vatru, i čija se usijana istopljena smesa kamenja penje sve do površine zemlje. Samostani i crkve, religiozna umetnost, kao i monaški redovi nikada ne bi ni postojali da se ova pretnja o kojoj su neprestano propovedali nije uzimala sa najdubljom ozbiljnošću.

**STRAH
OD PAKLA**

Francuski vitezovi su se obratili duhovnom poglavaru Jerusalima, patrijarhu Varmundu, i predočili mu tri redovnička zaveta: siromaštvo, čednost i poslušnost. Ovaj im je zapovedio da za ispaštanje grehova čine upravo ono što najbolje znaju: da ratuju. Jer države krstaških vitezova, hrišćanske enklave u muslimanskom svetu, bile su uvek ugrožene kako spolja tako i iznutra, a kolone nenaoružanih

hodočasnika, koje idu iz nekog lučkog grada prema unutrašnjosti, mogle su biti napadnute u svakom trenutku, što se uvek i događalo.

**NASTANAK
VOJNIH
REDOVA**

Vitezovi templari su bili samo jedan od brojnih hrišćanskih redova koji su nastali oko 1100. godine. Ako je redovništvo u Evropi, barem od devetog veka, postojalo kod benediktinaca, sada se, posle spora oko investiture, pojavljuju zajednice koje, makar na početku, odlikuje stroži ideal siromaštva. Kartuzijanci, cisterciti, premonstrati ustanovljuju se pre svega kao kontemplativne zajednice, a viteški redovi kao templari, hospitalci (naročito jovanovci) i nemački redovi kao aktivni, vojnički redovi. Poslednja dva pomenuta reda, za razliku od templara, posvećivala su se i milosrdnim delatnostima.

Velika inovacija koju su predstavljali vojni redovi bila je u tome što je ukinuta bezuslovna zabrana za redovnike i redovnice da prolivaju krv, i što više nisu provodili život u liturgijskoj službi i pevanju psalama, nego su, naizmenično sa molitvom, odlazili u borbu kao vitezovi, uz svu brutalnost tadašnjeg ratovanja.

**PAPINI
MILJENICI**

Pape su u 12. veku pozdravile i podržale ovu novu zajednicu; osnova ove podrške je bila bula *Omne datum optimum* (Svaki savršen dar), kojom je papa Inokentije II potvrdio

red 1139, dao mu privilegije i borbu „novog viteštva“ za hrišćanstvo slavio kao najveću moguću ljubav (prema onima koji su verovali u isto).

Tek kasnije je počela kritika na račun sve bogatije templarske braće, koja su sticala i sve veću nezavisnost. Još u 13. veku za red su važile značajne povlastice. Papa Aleksandar IV je 3. januara 1256, između ostalog, naredio da biskupi ne smeju bez papskog odobrenja da crkveno kažnjavaju templare, a da sveštenici moraju da ih sahranjuju bez uobičajene naplate troškova. Onaj ko bi redu zaveštao imovinu dobijao bi popust prilikom crkvenog pokajanja. Jedanput godišnje sveštenik reda imao je pravo da drži misu upravo u onim crkvama koje su imale zabranu da vrše bilo koju liturgijsku radnju, a biskupi su u svakoj prilici, prema svojim mogućnostima, morali da pomažu vitezove redovnike.

Ovakve pogodnosti privlačile su i ratnike koji nisu želeli da pristupe redu, ali su se, da bi obezbedili spasenje duše, kao pridruženi članovi zajedno sa templarima nekoliko godina borili protiv muslimana. Oni su mogli da se vrate u Evropu nadajući se da su prošli kroz dobar deo vatrenog očišćenja na zemlji i da im je nebo osigurano, u slučaju, naravno, da na sebe ne navuku neki nov smrtni greh.

POZNAVAOCI ORIJENTA Templari su na Istoku, kao i drugi obični vojni redovi, bili i neka vrsta centra za pomoć mnogim nenaoružanim hodočasniciima koji su sa Zapada dolazili u Palestinu. Vitezovi redovnici su bili upoznati sa tamošnjim načinom života (mnoge pridošlice smatrali su ih i previše bliskim sa nehrišćanima) i mogli su da pomognu na razne načine. Ako bi neko, na primer, sudskom odlukom bio poslat na pokajničko putovanje u Jerusalem, dobijao bi od templara potvrdu da je to zaista i obavio. To je garantovalo da će ga u njegovom rodnom mestu opet primiti u hrišćansku zajednicu.

**ODRICANJE
OD BRAKA**

U pravilima za prijem u red novih članova, u skladu sa statutom templara, stoji: „Prvo vas pitamo imate li ženu ili devojkicu, koja bi vas prema zakonima Svete crkve mogla poželeti nazad? Jer u slučaju da ne kažete istinu, pa se sutra, prekosutra ili u budućnosti ispostavi da ona dođe i dokaže da ste bili njen muž, i po zakonima Svete crkve zatraži da joj se vratite, biće vam skinut templarski plašt, bićete bačeni u teške lance i radićete sa robovima. Kada se dovoljno osramotite, uzećemo vas za ruku i vratiti vašoj ženi. Ali ćete zauvek biti izgubljeni za red!“